

Lieta C-430/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 14. jūlijs

Iesniedzējtiesa:*Curtea de Apel Craiova* (Rumānija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 7. jūlijs

Prasītājs:

RS

Pamatlietas priekšmets

Sūdzība par *Curtea de Apel Craiova* (Kraļovas apelācijas tiesa, Rumānija), Krimināllietu un nepilngadīgo lietu palātā, Tiesību un brīvību kolēģijā, ierosinātā kriminālprocesa ilgumu, ko iesniedzis prasītājs RS par to, cik ilgi tiek skatīti kriminālizmeklēšanas lietas materiāli prokuratūras birojos *Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție* (Augstajai kasācijas tiesai piesaistītā prokuratūra – Tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas nodaļa; turpmāk tekstā – “SIJ”).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek lūgts interpretēt LES 2. pantu, 19. panta 1. punkta otro daļu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai tiesu neatkarības princips, kas noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, lasot to kopsakarā ar LES 2. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, pieļauj tādu valsts tiesību normu kā Rumānijas Konstitūcijas 148. panta 2. punkts, interpretācijā, kādu tam devusi *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā

tiesa) savā nolēmumā Nr. 390/2021 un atbilstoši kurai valsts tiesas nav tiesīgas izvērtēt valsts tiesību normas, kas ar *Curtea Constituțională* nolēmumu atzīta par atbilstošu Konstitūcijai, saderību ar Eiropas Savienības tiesību normām?

2) Vai tiesu neatkarības princips, kas noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, lasot to kopsakarā ar LES 2. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, pieļauj tādu valsts tiesību normu kā Rumānijas Likuma Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu 99. panta 5) punkts, kurā ir atļauts ierosināt disciplinārlietu un piemērot disciplinārsodu tiesnesim par kāda *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) sprieduma neievērošanu gadījumā, kad viņam tiek prasīts atzīt Eiropas Savienības tiesību prioritāru piemērošanu pār kāda *Curtea Constituțională* nolēmuma apsvērumu, – valsts tiesību normu, kas minētajam tiesnesim atņem iespēju piemērot Eiropas Savienības Tiesas spriedumu, ko viņš uzskata par prioritāru?

3) Vai tiesu neatkarības princips, kas noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, lasot to kopsakarā ar LES 2. pantu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, pieļauj tādu valsts tiesu praksi, kas liedz tiesnesim – neizpildes gadījumā piemērojot disciplinārsodu, – piemērot Eiropas Savienības Tiesas judikatūru kriminālprocesos, kuros tiek apstrīdēts kriminālprocesa saprātīgs ilgums, ko reglamentē Rumānijas Kriminālprocesa kodeksa 488. ¹ pants?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

LES 2. pants, 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts, kā arī Hartas 47. pants

Spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393; turpmāk tekstā – “2021. gada 18. maija spriedums”)

Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), 42.-44. punkts

Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), 48. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Rumānijas Konstitūcija, 11. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru gadījumā, ja Līgums, kuram Rumānijai jāpievienojas, satur Konstitūcijai pretrunā esošus noteikumus, tā ratifikācija var notikt tikai pēc Konstitūcijas iepriekšējas pārskatīšanas, un 148. panta 2. un 4. punkts, saskaņā ar kuriem Eiropas Savienības dibināšanas Līgumu noteikumi un saistoša rakstura Kopienu tiesiskie regulējumi prevalē pār pretrunā esošajiem valsts likumu noteikumiem (2. punkts), un, atbilstoši tam Parlaments, Rumānijas prezidents, valdība un tiesu iestādes garantē

to pienākumu izpildi, kuri izriet no Pievienošanās akta un no 2. punktā minētajiem noteikumiem (4. punkts).

Rumānijas Kriminālkodekss, 297. pants, par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, saskaņā ar kuru valsts amatpersona, kura, pildot savas funkcijas, nav veikusi kādu darbību vai ir veikusi to nepareizi un tādējādi ir radījusi kaitējumu kādai personai vai ir pārkāpusi kādas personas tiesības vai leģitīmās intereses, tiek sodīta ar brīvības atņemšanu no 2 līdz 7 gadiem un ar aizliegumu ieņemt civildienesta amatus; 283. pants, par tiesu varas ļaunprātīgu izmantošanu, saskaņā ar kuru ikviena persona, kura ierosina kriminālprocesu vai nosaka preventīvu brīvības ierobežošanas pasākumu vai nodod kādas personas lietu iztiesāšanai, zinot par tās nevainīgumu, tiek sodīta ar brīvības atņemšanu no 3 mēnešiem līdz 3 gadiem un ar aizliegumu ieņemt civildienesta amatus.

Rumānijas Kriminālprocesa kodekss, 488.¹–488.⁶ pants, kuros ir reglamentētas sūdzības par tiesvedību pārmērīgu ilgumu. Saskaņā ar minētajām tiesību normām šādu sūdzību var iesniegt, lūdzot paātrināt tiesvedību, gadījumos, kad noziedzīgu nodarījumu vajāšanas darbība nav veikta saprātīgā termiņā. Attiecībā uz izskatīšanā esošām krimināllietām šādu sūdzību var iesniegt gadu pēc kriminālprocesa uzsākšanas, un tās izskatīšana ir tiesas iestādē, kam ir jurisdikcija izskatīt lietu, strādājošā par tiesībām un brīvībām atbildīgā tiesneša kompetencē. Ja minētais tiesnesis sūdzību uzskata par pamatotu, viņš nosaka termiņu, kurā prokuroram ir jāizskata lieta, tomēr viņš nevar nedz sniegt norādes, nedz ieteikt risinājumus par faktiskajiem vai tiesību jautājumiem.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (Likums Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju), 88.¹–88.¹¹ pants, atbilstoši kuriem tiek izveidota *SIJ* (šo tiesību normu saturs ir atspoguļots lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-127/19).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 90/2018, ar ko ievieš dažus pasākumus attiecībā uz kārtību, kādā darbojas Tiesu sistēmā izdarītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas nodaļa).

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (Likums Nr. 303/2004 par tiesnešu un prokuroru statusu), 99. panta §) punkts, saskaņā ar kuru *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa, Rumānija) nolēmumu neizpilde ir disciplinārpārkāpums.

Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 1039/2012, kurā ir noteikts, ka Tiesas spriedumi ir saistoši *erga omnes* dalībvalstu līmenī.

Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 390/2021, kurā šī tiesa ir noraidījusi iebildi par Likuma Nr. 304/2004 88.¹–88.⁹ pantā minēto tiesību normu, kā arī Valdības ārkārtas rīkojuma Nr. 90/2018 neatbilstību

Konstitūcijai, 81. punkts un 83.-87. punkts (iesniedzējtiesas veikts teksta daļu izcēlums):

“81. Speciālas tiesību normas Rumānijas Konstitūcijā regulē attiecības starp valsts tiesībām un Eiropas Savienības tiesībām, ar 148. panta 2. un 4. punktā paredzētajiem noteikumiem [...]. Tāpēc pievienošanās Eiropas Savienībai klauzula ietver, pakārtoti, klauzulu par atbilstību [Savienības] tiesībām, saskaņā ar kuru visām valsts iestādēm valstīm principā ir jāisteno un jāpiemēro [Savienības] tiesības. Tas pats ir spēkā attiecībā uz Rumānijas Konstitucionālo tiesu, kas saskaņā ar Konstitūcijas 148. pantu nodrošina Eiropas Savienības tiesību prioritāru piemērošanu. **Tomēr šādu prioritāru piemērošanu nedrīkst interpretēt kā izņēmumu vai noliegumu no Konstitūcijas 11. panta 3. punktā, lasot to kopsakarā ar 152. pantu, noteiktās valsts konstitucionālās identitātes, kas ir garantija Rumānijas Konstitūcijas būtiskajam identitātes kodolam, kuru nedrīkst relativizēt Eiropas integrācijas procesā. Saskaņā ar šo konstitucionālo identitāti Rumānijas Konstitucionālā tiesa ir leģitimēta nodrošināt Konstitūcijas primārumsu Rumānijas teritorijā (skat., *mutatis mutandis*, 2009. gada 30. jūnija spriedumu 2 BvE 2/08 u.c., ko pasludinājusi Vācijas Federatīvās Republikas Federatīvā Konstitucionālā tiesa).** Saskaņā ar pašā Konstitūcijas 148. panta tekstā ietverto pielāgošanas klauzulu Rumānija nevar pieņemt normatīvo aktu, kas ir pretrunā pienākumiem, kurus tā ir uzņēmusies kā dalībvalsts [...], bet uz šiem pienākumiem katrā ziņā ir attiecināms konstitucionālais ierobežojums, kas ir balstīts “valsts konstitucionālās identitātes” jēdzienā. [...]

83. Šī tiesa uzskata, ka tiesa ir tiesīga skatīt kādas “*valsts tiesību*” normas – proti, valsts tiesiskā regulējuma daļas – atbilstību Eiropas Savienības tiesību normām, ievērojot Konstitūcijas 148. pantu, un, ja tā konstatē pretrunu, tai ir pilnvaras prioritāri piemērot Savienības tiesību normas strīdos, kuros tiek skartas pilsoņu subjektīvās tiesības. Katrā ziņā šī tiesa konstatē, ka ar “valsts likumu” un “valsts tiesību” jēdzieniem Konstitūcija atsaucas tikai uz tiesību aktiem, kas ir zemāka ranga par Konstitūciju, jo Konstitūcija ir saglabājusi savu hierarhiski augstāko stāvokli saskaņā ar Konstitūcijas 11. panta 3. punktu. Ar šādu premisu [...] ***Konstitūcijas 148. pants nepiešķir Savienības tiesībām prioritāru piemērojamību pār Rumānijas Konstitūciju, tā kā valsts tiesa nav tiesīga izskatīt kādas valsts tiesību normas, kas ir atzīta par atbilstošu Konstitūcijai saskaņā ar Konstitūcijas 148. pantu, saderību ar Eiropas Savienības tiesību normām.*** Rumānijas tiesību sistēmu veido juridisko normu kopums, ko pieņēmusi Rumānijas valsts un kurām jāatbilst Konstitūcijas primārumsa principam un likumības principam, kas veido Konstitūcijas 1. panta 5. punktā – saskaņā ar kuru “*Rumānijā Konstitūcijas, tās primārumsa un likumu ievērošana ir saistoša*” – noteikto tiesiskas valsts principu būtību, tā kā valsts vienīgā likumdevēja vara ir Parlaments, un valsts ir organizēta saskaņā ar varu – leģislatīvās, izpildu un tiesu – dalīšanas principu konstitucionālas demokrātijas ietvaros. Konstitucionālā demokrātijā tiesiskā valstī tomēr ir nevis abstrakcija, bet gan reāls tādas sistēmas aspekts, kuras ietvaros Konstitūcijas primārums ierobežo likumdevēja

suverenitāti, kuram juridisko normu radīšanas un normatīvo aktu pieņemšanas procesā ir jāņem vērā konstitucionāla ranga principu klāsts [..].

84. Šī tiesa konstatē, ka Eiropas Savienības Tiesa, atzīstot Lēmuma 2006/928 saistošo raksturu, ir ierobežojusi tā sekas divējādā aspektā: no vienas puses, tā ir noteikusi, ka no lēmuma izrietošie pienākumi ietilpst Rumānijas kompetento iestāžu uzdevumos institucionāli sadarboties ar Eiropas Komisiju (sprieduma 177. punkts), tātad Rumānijas politisko institūciju, Parlamenta un valdības, uzdevumos, un, no otras puses, ka minētie pienākumi ir jāpilda, ievērojot LES 4. pantā minēto lojālas sadarbības principu. *No abiem aspektiem, šie pienākumi nevar tikt uzlikti tiesu iestādēm, valsts iestādēm, kuras nav pilnvarotas sadarboties ar kādu Eiropas Savienības politisko institūciju.*

85. Tāpēc šī tiesa konstatē, ka sprieduma rezolūtvās daļas 7. punkts, saskaņā ar kuru tiesu iestāde “ir pilnvarota pēc savas ierosmes nepiemērot Lēmuma 2006/928 piemērošanas jomā ietilpstošu valsts tiesību normu, kuru tā, ievērojot kādu Tiesas spriedumu, uzskata par pretrunā esošu minētajam lēmumam vai LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai”, nerod pamatojumu Rumānijas Konstitūcijā, jo, kā iepriekš atzīts, Konstitūcijas 148. pants nosaka *Eiropas Savienības tiesību prioritāru piemērošanu* pār pretrunā esošām valsts tiesību normām. Uz Lēmuma 2006/928 pamata sagatavotie SPM ziņojumi sava satura un seku dēļ, kā noteikts Tiesas 2021. gada 18. maija spriedumā, *nav Eiropas tiesību normas*, kurām kādai tiesai jāatzīst prioritārs piemērojums, nepiemērojot valsts tiesisko regulējumu. Tātad valsts tiesu nevar nostādīt apstākļos, kuros tai jālemj par ieteikumu prioritāru piemērošanu, ignorējot valsts tiesisko regulējumu, jo SPM ziņojumi nav normatīvi akti, tāpēc tie nevar nonākt pretrunā valsts tiesību normām. Šis secinājums ir izdarāms vēl jo vairāk gadījumā, kad valsts konstitucionālās tiesas tiesnesis, ievērojot Konstitūcijas 148. panta normas, ir atzinis valsts tiesisko regulējumu par atbilstošu Konstitūcijai.

86. Visbeidzot, šī tiesa norāda, ka *tiesiskas valsts princips nozīmē tiesisko drošību*, proti, adresātu tiesisko paļāvību uz spēkā esošo tiesību normu sekām un uz to piemērošanas kārtību, tā ka ikviens regulējuma subjekts var paredzami noteikt tā rīcību. Ja daži tiesneši pēc savas ierosmes nepiemērotu valsts tiesību normas, kuras tie uzskata par pretrunā esošām Eiropas Savienības tiesībām, savukārt citi tiesneši piemērotu tās pašas valsts tiesību normas, uzskatot tās par saderīgām ar Eiropas Savienības tiesībām, normas paredzamības kritērijs būtu stipri apdraudēts, kas radītu nopietnu tiesisko nenoteiktību un, netieši, tiesiskas valsts principa pārkāpumu.

87. Noslēgumā, tā kā 2021. gada 18. maija spriedums, ko Tiesa taisījusi lietā C-355/19, nevar tikt uzskatīts par elementu, kura dēļ būtu jāizdara grozījums judikatūrā attiecībā uz konstatējumu par Lēmuma Nr. 2006/928/EK ietekmi uz atbilstības Konstitūcijai pārbaudi un, netieši, attiecībā uz Konstitūcijas 148. panta pārkāpumu, *Curtea Constituțională* (Konstitucionālā tiesa) kā nepamatotu noraida iebildi, ka Konstitūcijai neatbilst tiesību normas, kas minētas Likuma

Nr. 304/2004 88.¹ panta 1.-5. punktā, 88.²-88.⁷ pantā, 88.⁸ panta 1. punkta a)-c) un e) apakšpunktā un 2. punktā, kā arī 88.⁹ pantā.”

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2020. gada 1. aprīlī prasītāja RS sieva iesniedza kriminālsūdzību pret trim personām ar aizsargāta liecinieka statusu lietā Nr. 1272/63/2018, pārmetot tām noziedzīga nodarījuma izdarīšanu – nepatiesas liecības sniegšanu. Tajā pašā sūdzībā viņa bija formulējusi apsūdzības pret kādu tiesu medicīnas ekspertu, pārmetot viņam noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu – nepatiesas liecības sniegšanu un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, un pret trim tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem – vienu prokuroru un diviem tiesnešiem –, pārmetot viņiem noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu – tiesu varas ļaunprātīgu izmantošanu un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu pirmajam un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu abiem pārējiem.
- 2 Attiecībā uz prokuroru sūdzībā būtībā tika apgalvots, ka viņš esot ierosinājis kriminālprocesu, pārkāpjot prasītāja tiesības uz aizstāvību, un esot nodevis lietu iztiesāšanai, pamatojoties uz nepatiesām liecībām.
- 3 Attiecībā uz tiesnešiem kriminālsūdzībā bija apgalvots, ka apelācijas tiesvedībā esot ticis pārkāpts Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 250/2019, jo nav izskatīta juridiskās pārkvalificēšanas prasība un par to nav spriests, tādējādi pārkāpjot tiesības uz aizstāvību.
- 4 Tā kā sūdzība attiecās arī uz tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem, tā tika reģistrēta *SIII*, un 2020. gada 14. aprīlī *SIII* prokurors uzsāka kriminālprocesu par Rumānijas Kriminālkodeksa 273., 283. un 297. pantā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu – nepatiesas liecības sniegšanu, tiesu varas ļaunprātīgu izmantošanu un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.
- 5 2021. gada 10. jūnijā RS iesniedza iesniedzējtiesā – *Curtea de Apel Craiova* (Krajoavas apelācijas tiesa), tiesību un brīvību kolēģijā – sūdzību par *SIII* izskatīšanā esošas krimināllietas ilgumu, lūdzot tiesu noteikt termiņu, kurā par lietu atbildīgajam prokuroram lieta būtu jāslēdz.
- 6 Pēc tam, kad *SIII* pēc pieprasījuma bija nosūtījusi tai krimināllietas materiālus, iesniedzējtiesa konstatēja, ka minētajos materiālos ir ietverti 90 dokumenti, kuros lielākoties ietilpst kriminālsūdzība un RS formulētās prasības ar viņa uzticības personas – advokāta – starpniecību saņemt paziņojumu par lietas reģistrācijas numuru, tikt informētam par jebkuras veiktas izmeklēšanas darbības pabeigšanu, iepazīties ar lietas materiāliem un taisīt to fotokopijas, bez atbildes palikušie jautājumi, prokurora MR lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai, kāda 2021. gada 10. jūnija nota, ar kuru *Curtea de Apel Craiova* tika lūgts paziņot kriminālspriedumu Nr. 1427/2019, ko pieņēma sūdzību izskatošā kolēģija, divas kartītes ar cietušās personas un viņa sievas personas datiem, izraksts no kaitējumu

cietušās personas RS sodāmības reģistra un izraksts no datu bāzes *Ecris*, attiecībā uz lietas materiāliem Nr. 1272/63/2018.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesa uzskata visupirms, ka tās izskatāmajā tiesvedībā ir vai nu jāapmierina vai jānoraida RS iesniegtā apelācijas sūdzība. Noraidījuma gadījumā lietas materiāli būtu jāatdod prokuroram, pamatojoties uz apsvērumu, ka neesot pārkāpts saprātīgais ilgums. Apelācijas sūdzības apmierināšanas gadījumā tiesai būtu jānosaka termiņš lietas materiālu izskatīšanai, kas būtu jāatdod prokuroram, taču minētā termiņa neievērošanai nebūtu nekādu juridisko sekas.
- 8 Minētā tiesa uzskata, ka, lai pieņemtu nolēmumu lietā, ko tā skata, ir jāizanalizē valsts tiesiskais regulējums, kas nosaka *SIII* izveidi un darbību, kritēriji, ko Tiesa izstrādājusi savā 2021. gada 18. maija spriedumā, lai nolemtu, vai *SIII* darbojas vai nedarbojas pretrunā Savienības tiesībām, un Rumānijas Konstitucionālās tiesas sprieduma Nr. 390/2021 ietekme.
- 9 Iesniedzējtiesa norāda visupirms, ka Rumānijas tiesībās Tiesas spriedumu saistošais raksturs netieši izriet no Konstitūcijas 148. panta 2. un 4. punkta, un to netieši ir noteikusi arī Rumānijas Konstitucionālā tiesa ar spriedumu Nr. 1039/2012, kurā tā ir atzinusi, ka “[Tiesas prejudiciālie] spriedumi ir obligāti *erga omnes*, visu dalībvalstu līmenī [..]” un ka “Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā sprieduma juridiskās sekas ir iezīmētas judikatūrā. Tāpēc Luksemburgas Tiesa ir atzinusi, ka šāds spriedums par kāda Eiropas Savienības akta interpretāciju vai spēkā esamību uzliek saistības tiesu iestādei, kura ir noformulējusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un interpretācijai, kas veido vienu veselumu ar tās interpretētajām Eiropas tiesību normām, ir nozīme arī attiecībā pret pārējām valsts tiesu iestādēm, kuras nevar dot šīm tiesību normām savu interpretāciju. Tāpat arī prejudiciālo spriedumu ietekme ir vērsta – tādā ziņā, ka dalībvalstu pilsoņiem ir tiesības tieši atsaukties uz Eiropas tiesībām valsts un Eiropas tiesās arī ar atpakaļejošu spēku –, uz to, lai kādas Eiropas Savienības tiesību normas interpretācija, kas sniegta lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros, izskaidrotu un precizētu šīs normas nozīmi un darbības jomu no tās spēkā stāšanās brīža [..]”.
- 10 Analogi, attiecībā uz Tiesas prejudiciālo spriedumu deklarātīvo raksturu iesniedzējtiesa citē 59. punktu 2016. gada 22. septembra spriedumā *Microsoft Mobile Sales International*, iepriekš – *Nokia Italia* u.c. (C-110/15).
- 11 Atsaucoties uz to, ko Tiesa ir atzinusi 2021. gada 18. maija sprieduma 221. un 222. punktā, iesniedzējtiesa uzsver, ka jautājums, kas rodas, ir tāds, vai, ievērojot Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumu Nr. 390/2021, tā atbilstoši 2021. gada 18. maija spriedumam var izvērtēt tiesību normas par *SIII* izveidi un darbību.

- 12 Nepieciešamība uzdot Tiesai pirmo jautājumu izrietot no pretrunas starp 2021. gada 18. maija spriedumu un Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumu Nr. 390/2021, un no riska, ka pret Rumāniju tiks uzsākta procedūra par valsts pienākumu neizpildi.
- 13 Saistībā ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa apgalvo, ka tai tiek prasīts izvēlēties, vai piemērot Savienības tiesības atbilstoši 2021. gada 18. maija spriedumam, vai Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumu Nr. 390/2021. Ja tiesnesis izvēlētos piemērot Eiropas Savienības Tiesas spriedumu un nepiemērot Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumu Nr. 390/2021, pastāvētu iespēja, ka pret to tiks ierosināta disciplinārlieta atbilstoši Likuma Nr. 303/2004 99. panta §) punktam, jo *Curtea Constituțională* nolēmuma neievērošana ir disciplinārpārkāpums, un šādas disciplinārlietas ietvaros šis tiesnesis varētu tikt atstādināts no savu funkciju izpildes, un tas varētu apdraudēt tā neatkarību nolēmuma pieņemšanā.
- 14 Minētā tiesa turklāt uzskata, ka Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedums Nr. 1039/2021 ir aizstājis šīs tiesas kompetences, kas nopietni apdraudot tās lēmumu pieņemšanas brīvību, un šajā ziņā atgādina arī to, ko savā atšķirīgajā viedoklī – kas formulēts pretrunā Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumā Nr. 1039/2021 atzītajam – ir norādījuši Rumānijas Konstitucionālās tiesas tiesneši.
- 15 Saskaņā ar šo atšķirīgo viedokli 2021. gada 18. maija spriedums tikai apstiprinot ilgu un pastāvīgu Tiesas judikatūru, un Rumānijas Konstitucionālā tiesa esot rīkojusies *ultra vires*, kad bez konkrēta pieprasījuma no tiesneša, kurš tai iesniedza iebildi par neatbilstību Konstitūcijai, ir sākusi izvērtēt Tiesas kompetenci.
- 16 Atšķirīgā viedokļa autori apgalvo, ka 2021. gada 18. maija spriedumam būtu bijis jāveido papildu arguments, lai Rumānijas Konstitucionālā tiesa izdarītu grozījumu savā judikatūrā, bet, ka šāds grozījums jebkurā gadījumā būtu ticis darīts, pamatojoties uz rūpīgu Konstitūcijas pārskatīšanu.
- 17 Atsaucoties uz Konstitūcijas 148. pantu, tie vēl apgalvo, ka minētajā tekstā ir atzīts Savienības tiesību primārums pār pretrunā esošām valsts tiesību normām. Šādu primārumu var atzīt jebkura publiska valsts iestāde (tiesa vai publiska administrācija), un tām ir tas jāatzīst.
- 18 Turklāt, uzliekot pienākumu visām publiskajām iestādēm, tostarp tiesu iestādei, *garantēt* to pienākumu izpildi, ko Rumānijas valsts uzņēmusies, pievienojoties Eiropas Savienībai, dibinātājs ir garantējis visu Eiropas pilsoņu tiesību efektīvu tiesisko aizsardzību.
- 19 Vēl aizvien otrā prejudiciālā jautājuma ietvaros iesniedzējtiesa, atsaucoties arī uz Tiesas spriedumiem lietās C-64/16 un C-216/18 PPU, apgalvo, ka Likuma Nr. 303/2004 noteikums, kas paredz disciplinārlietas uzsākšanu un disciplinārsoda piemērošanu tiesnesim par kāda Rumānijas Konstitucionālās tiesas sprieduma neievērošanu gadījumos, kad šāds Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedums

atņem valsts tiesnesim iespēju piemērot Tiesas spriedumu, ko viņš uzskata par prioritāru, esot pretrunā neatkarības kritērijam, kas noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, lasot to kopsakarā ar LES 2. pantu un Hartas 47. pantu, kā arī Tiesas judikatūrā.

- 20 Rumānijas Konstitucionālā tiesa pakļaujot Savienības tiesību normu piemērošanu papildu un Tiesas judikatūrai pretrunā esošiem nosacījumiem, kā nosacījumam, ka šīm normām “ir jāaizpilda nepilnība Konstitūcijā” (sprieduma Nr. 390/2021 49. punkts), un liedzot iesniedzējtiesai nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošas valsts tiesību normas.
- 21 Iesniedzējtiesas ieskatā, Rumānijas Konstitucionālā tiesa rezervējot sev ekskluzīvas pilnvaras piemērot Savienības tiesības, lai gan tā nav par apelācijas tiesu augstāka ranga tiesu iestāde un tai nav nevienas Savienības tiesībās atzītas prerogatīvas, lai varētu iejaukties nolūkā korigēt vai apstiprināt Savienības tiesību piemērošanu no Rumānijas vispārīgo tiesu tiesnešu puses, vai nolūkā atņemt tai spēku.
- 22 Attiecībā uz trešo jautājumu iesniedzējtiesa uzsver, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs sūdzējās valsts tiesai par kriminālprocesa saprātīga ilguma pārkāpumu un par faktu, ka viņš jau vairāk nekā gadu neesot saņēmis atbildes uz saviem *SIII* iesniegtajiem pieteikumiem.
- 23 Šajā kontekstā tiesību un brīvību kolēģijai būtu jāizskata visi lietas apstākļi, kuri radīja tādu kriminālprocesa ilgumu, ko prasītājs uzskata par nesaprātīgu, ieskaitot normatīvos aktus, kuri regulē *SIII* darbību, nodaļas darba apjomu salīdzinājumā ar prokuroru skaitu, tiesvedības instanci, *SIII* darbības atbilstību attiecībā pret 2021. gada 18. maija spriedumu, nosakot, vai nodaļas veikumu pašreizējā tiesiskā regulējuma ietvaros un pašreizējā sastāvā attaisno ar pareizu tiesvedību saistītas imperatīvas objektīvas un pārbaudāmas vajadzības un vai minētā nodaļa spēj pabeigt kriminālprocesi, ievērojot ikvienas personas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, tur iekļaujot arī procesa ilguma aspektu.
- 24 Turklāt iesniedzējtiesai būtu jānolemj, vai lietas materiālus var nodot atpakaļ kriminālprocesa turpināšanas nolūkā prokuratūras vienībai, par kuru varētu uzskatīt, ievērojot 2021. gada 18. maija spriedumu, ka tā darbojas, pārkāpjot Savienības tiesības.
- 25 Analīze, kas iesniedzējtiesai būtu jāveic, neesot veicama Rumānijas Konstitucionālās tiesas sprieduma Nr. 390/2021 dēļ, kurā Rumānijas Konstitucionālā tiesa ir norādījusi, ka “valsts tiesa nav leģitimēta skatīt valsts tiesību normas, kas atzīta par atbilstošu Konstitūcijai saskaņā ar Konstitūcijas 148. pantu, saderību ar Eiropas tiesību normām”.
- 26 Iesniedzējtiesa atsaucas uz gadījumu ar kādu *Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) tiesnesi – kā šis gadījums tika atspoguļots presē –, attiecībā pret kuru Tieslietu ministrijas inspektori uzsāka disciplinārlietu par domājamiem pārkāpumiem, proti, funkciju ļaunticīgu izpildi vai izpildi ar rupju neuzmanību,

pēc kā, skatot lietu par kāda procesa pārmērīgu ilgumu, minētais tiesnesis atzina, piemērojot LES 2. un 19. pantu, Lēmumu 2006/928 un 2021. gada 18. maija spriedumu, ka *SIII* “nodaļu neattaisno ar pareizu tiesvedību saistītas imperatīvas objektīvas un pārbaudāmas vajadzības, un tai nav specifisku garantiju, kas ļauj, no vienas puses, izslēgt jebkuru risku, ka minēto nodaļu izmantos kā atsevišķu tiesnešu un prokuroru darbības politiskās kontroles instrumentu, kas var izraisīt pēdējo minēto neatkarības pārkāpumu, un kas, no otras puses, garantē, ka tās pilnvaras var tikt izmantotas attiecībā pret pēdējiem minētajiem, ievērojot no [Hartas] 47. un 48. panta izrietošos pienākumus”, un uzlika prokuroram par pienākumu noraidīt piekritību spriest par lietu, attiecīgi nepiemērojot Likuma Nr. 302/2004 88. ¹ pantā minētās tiesību normas jurisdikcijas noteikšanā. Tieslietu ministrijas inspektoru ieskatā, “*Curtea de Apel Pitești* (Pitești apelācijas tiesa) tiesneša izmeklēšana pēc savs ierosmes attiecas nevis uz Eiropas Savienības Tiesas 2021. gada 18. maija sprieduma interpretāciju, bet gan uz kārtību, kādā tiek ievērotas procesuālās normas, kas piemērojamas sūdzībai par procesu ilgumu”.

- 27 Ar šādu premisu iesniedzējtiesa interesējas, vai tiesu neatkarības principam atbilst prakse ierosināt disciplinārlietu pret tiesnesi, kurš, pamatojoties uz 2021. gada 18. maija spriedumu, ir uzskatījis, ka valsts tiesību normas par *SIII* ir pretrunā Savienības tiesībām.

Pieteikums par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības un pakārtoti par paātrinātās tiesvedības piemērošanu

- 28 Iesniedzējtiesa lūdz piemērot Tiesas Statūtu un Tiesas Reglamenta noteikumus par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības vai paātrinātās tiesvedības piemērošanu.
- 29 Šo pieteikumu pamato apstākļi, ka pastāv disciplinārlietas, kas ir uzsāktas pēc Eiropas Savienības tiesību – proti, 2021. gada 18. maija sprieduma – piemērošanas, kas nopietni apdraudot tiesu iestāžu neatkarību un tiesu sistēmas stabilitāti. Turklāt neskaidrības, ko radījušas pretrunīgas valsts tiesību normas, ietekmējot ar LESD 267. pantu izveidotās tiesu iestāžu sadarbības sistēmas darbību.